

Opfattelses Udbredelse, som man nu nærer. Det viser sig, at Menneskene have saa forbavsende svært ved at nøjes med Frihed for sig selv og lade andre have den samme Frihed, som de selv kræve, de ville absolut paatrykke deres Medmennesker den samme Opfattelse eller de samme Livsformer, som de selv føle sig tilfredse med. En Folkekirkepræst kan ikke nøjes med det, som jeg synes han maatte være tilfreds med, selv at have Lov til at leve i trofast Ægteskab hele Livet, selv under de forfærdeligste Byrder, med en Hustru, der er livsvarig sindssyg. Selvfølgelig har han Ret til at opfatte Ægteskabet saaledes, at intet som helst kan opløse det, men hvorfor er han saa aandelig ufrisindet — og hvorfor ere mange saa aandelig ufrisindede —, at han ikke kan jøde Kolleger have en anden Opfattelse af et saadant Spørgsmaal? Enhver skal have Lov til at tro til sit Livs Ende paa udøbte Børns evige Fortabelse og paa de evige Helvedsstraffe, men de, der gøre det, have i Regelen den største Lyst til at tvinge alle deres Medmennesker i den samme Folkekirke til at have den samme Trosopfattelse. Faa vi en repræsentativ Kirkeforfatning med almindelig Valgret, delvis i alt Fald, Forholdstalsvalg osv., faa vi Kampe og Valgkampe om disse Spørgsmaal, Valgkampe om den rene Tro og den rette Lære. Vi faa Kampe om Magten — Magten for at tvinge de andre til at have den samme Tro som vi selv. Jeg advarer endnu en Gang paa det allerbestemteste mod at komme ind paa en saadan Udvikling, som Folketinget aldrig tidligere vilde ind paa, fordi det saa Faren derved.

Lad da Folkekirken bestaa, saa længe der er et Flertal af Folket, der ønsker at opretholde den! Lad Folkekirken være som visse Moderdyr i Insektverdenen, der danne et Skjold eller Dække over Yngelen, indtil den er udklækket og kan klare sig selv, og saa selv dø bort, eller, for at bruge et Billede fra Planteverdenen, lad Folkekirken være som Kimbladene, der dække over Spirerne, indtil Foraaret er kommet og Spirerne ere i Stand til selv frit at udfolde sig og vokse uden et saadant ydre Dække! Lad Folkekirken bestaa, saa længe et Flertal af Folket ønsker den opretholdt! Lad den blive saa frisindet, saa rummelig, saa taalssom som muligt. Lad os gennem en frisindet kirkelig Lovgivning, gennem en stykkevis Frihedslovgivning paa det kirkelige og borgerlige Omraade efterhaanden løsné Baandene mere og mere mellem Stat og Kirke, mellem det religiøse og det bor-

gerlige! Lad os faa Lovgivning om borgerlig Navngivning, borgerligt Ægteskab, borgerlig Begravelse! Lad os tage Spørgsmaalet om Skolens borgerlige Tilsyn op, lad os tage Spørgsmaalet om Religionsundervisningens Ejernelse fra Folkeskolen op. Det var et af Punkterne i Grundtvigs Testamente, saa fremmed det kan lyde i vor Tid for mange. Netop fordi han ikke vilde have nogen Sammenblanding af det borgerlige og det religiøse, ønskede han Religionsundervisningen fjernet fra Folkeskolen. Han ønskede det baade i Folkeskolens og det religiøses Interesse, fordi han mente, at naar Religionsundervisningen — han holdt overhovedet ikke paa det Udtryk, men den religiøse Opdragelse — blev Hjemmenes, Menighedens Sag, vilde den blive langt, langt bedre end den tvungne Religionsundervisning i en Folkeskole. Og skulde det være for tidligt at tro, at der nu atter begynder at dukke op omkring i kirkelige Kredse ud over Landet en Forestilling om, at det dog nu var paa Tide igen at rejse det gamle Grundtvigske Kærnekrav om Lærefrihed, o: Frihed paa detaandelige Omraade ogsaa indenfor Kirken, Symboltvangens Afskaffelse? Der har været Aar, det ved jeg godt, hvor dette Krav har været saa godt som glemt, men det er det gamle Grundtvigske Krav, det er Askov-Adressens Krav, det Krav, som Dansk Kirkesamfund, tror jeg, den nye Grundtvigske Organisation, omkring Aarhundredskiftet drog frem i en Adresse vistnok i 1901. Jeg har nogen Følelse af, at dette Krav atter er ved at dukke op ude omkring i kirkelige Kredse Landet over. Det burde lyde stærkest netop fra de mest udprægede og interesserede kirkelige Kredse. Det var Grundtvigs smukke Tanke, at netop de mest rettroende skulde kræve Frihed for andre, der ikke havde den rette Tro. Grundtvig vilde ikke have, at det skulde være „Fritænkerne“, som der blev sagt, der kom og gennemførte Religionsfrihedens Idé helt ud. Han vilde have, at det skulde være netop de mest rettroende, de gammeldags kirketroende, der gik i Spidsen for Gennemførelsen af den fuldkomneste Frihed paa det aandelige Omraade.

Jeg ved, at saa dukker Spørgsmaalet om Kirkegodset op, og man søger fra visse Sider at agitere med, at idet Regeringen og Rigsdagen raade over Kirkens Udvikling, saa længe vi have en Folkekirke, vil der komme en tyrannisk Regering, som støttet paa et tyrannisk og i aandelig Henseende ufrisindet Flertal i Folketinget vil